

กิจกรรมลูกเสือวิสามัญ 1

(Rover Scout Activity 1)

นิฐศรัณย์ พันธุ์ศิริ

85.-

กิจกรรมลูกเสือวิสามัญ 1

Rover Scout Activity 1

กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ISBN 978-616-495-333-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2569

จำนวนที่พิมพ์ 5,000 เล่ม

เรียบเรียงโดย

ณัฐกรณ์ พันธุ์ศิริ

จัดพิมพ์และจัดจำหน่าย โดย...

บริษัท วังอักษร จำกัด

69/3 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600

โทร. 0-2472-3293-4

Mobile 08-8585-1521

e-mail : wangaksorn9@gmail.com

Facebook : สำนักพิมพ์ วังอักษร

www.wangaksorn.com

Line ID : wangaksorn

บริษัท วังอักษร จำกัด ขอสงวนลิขสิทธิ์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์เพิ่มเติม พ.ศ. 2565
ห้ามมิให้ทำการคัดลอก ดัดแปลง แก้ไขเนื้อหา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่ารูปแบบใด
ชื่อและเครื่องหมายการค้าอื่น ๆ ที่อ้างอิงในหนังสือฉบับนี้เป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย
ของเจ้าของแต่ละราย บริษัทฯ มิได้อ้างความเป็นเจ้าของแต่อย่างใด

ตารางกำหนดการจัดการเรียนรู้

วิชา กิจกรรมลูกเสือวิสามัญ 1

การเรียนรู้ ครั้งที่	รายการ		จำนวน ชั่วโมง
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	
1	บทเรียนที่ 1 วิชาการลูกเสือวิสามัญ	ใบกิจกรรมที่ 1.1 ขบวนการลูกเสือไทย ใบกิจกรรมที่ 1.2 หน้าที่ของลูกเสือวิสามัญ ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	2
2 - 3	บทเรียนที่ 2 ระเบียบแถวและการปฏิบัติกิจกรรม ลูกเสือวิสามัญ	ใบกิจกรรมที่ 2.1 การปฏิบัติกิจกรรมของ ลูกเสือวิสามัญ ใบกิจกรรมที่ 2.2 ขบวนการลูกเสือไทย	4
4 - 5	บทเรียนที่ 3 กิจกรรมความเป็นไทย	ใบกิจกรรมที่ 3.1 ความเป็นไทย ใบกิจกรรมที่ 3.2 วัฒนธรรมและประเพณี ในท้องถิ่น ใบกิจกรรมที่ 3.3 กิจกรรมความเป็นไทย ใบกิจกรรมที่ 3.4 กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น	4
6 - 7	บทเรียนที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมศาสนา	ใบกิจกรรมที่ 4.1 วิธีการส่งเสริมศาสนา ใบกิจกรรมที่ 4.2 กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ในสถานศึกษา ใบกิจกรรมที่ 4.3 กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ในชุมชน	4
8 - 9	บทเรียนที่ 5 กิจกรรมจิตอาสาและสาธารณประโยชน์	ใบกิจกรรมที่ 5.1 กิจกรรมจิตอาสาสำหรับ ลูกเสือวิสามัญ ใบกิจกรรมที่ 5.2 พัฒนาตนเองเพื่อเป็น จิตอาสา ใบกิจกรรมที่ 5.3 ตัวอย่างกิจกรรมจิตอาสา ของลูกเสือวิสามัญ ใบกิจกรรมที่ 5.4 กิจกรรมจิตอาสาเพื่อ พัฒนาชุมชน	4
10 - 11	บทเรียนที่ 6 กิจกรรมประยุกต์ใช้เชือกและเงื่อนเชือก	ใบกิจกรรมที่ 6.1 สาธิตวิธีการใช้เงื่อนเชือก ใบกิจกรรมที่ 6.2 กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ การผูกเงื่อนเชือก	4

การเรียนรู้ ครั้งที่	รายการ		จำนวน ชั่วโมง
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	
12 - 13	บทเรียนที่ 7 กิจกรรมการเขียนแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ใบกิจกรรมที่ 7.1 การเขียนแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใบกิจกรรมที่ 7.2 ตัวอย่างธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใบกิจกรรมที่ 7.3 เขียนแผนธุรกิจโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4
14 - 15	บทเรียนที่ 8 กิจกรรมความปลอดภัยของบุคคลชุมชน และสังคม	ใบกิจกรรมที่ 8.1 ความปลอดภัยในชีวิต ใบกิจกรรมที่ 8.2 จัดบอร์ดความปลอดภัยในสถานศึกษา ใบกิจกรรมที่ 8.3 กิจกรรมความปลอดภัยในชุมชน	4
16 - 17	บทเรียนที่ 9 กิจกรรมการต่อต้านการทุจริต	ใบกิจกรรมที่ 9.1 กระบวนการกลุ่ม ใบกิจกรรมที่ 9.2 การประเมินผลกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ใบกิจกรรมที่ 9.3 กิจกรรมนักเฝ้าระวังการทุจริต ใบกิจกรรมที่ 9.4 ออกแบบกิจกรรมการโค้ชซึ่งในหัวข้อ บทบาทของนักเฝ้าระวังการทุจริต	4
18	ประเมินผลลัพท์การเรียนรู้ระดับรายวิชา		2
รวม			36

คำนำ

บริษัท วังอักษร จำกัด ได้จัดทำหนังสือวิชา **กิจกรรมลูกเสือวิสามัญ 1 (Rover Scout Activity 1)** เพื่อใช้
บูรณาการและประกอบการเรียนการสอน ตามหลักสูตรอาชีวศึกษา (สอศ.) หลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)
และหลักสูตรอุดมศึกษา ผู้สนใจในการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะ

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ใบกิจกรรม แบบฝึกหัด แบบทดสอบคู่ขนาน มีจุดประสงค์ในการ
ยกระดับผู้เรียนให้เรียนทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และการประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเน้น
กระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยในการทำงาน เพื่อสร้างสมรรถนะตาม
ความต้องการของสถานประกอบการ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 9 บทเรียน คือ **บทเรียนที่ 1 วิชาการลูกเสือ
วิสามัญ บทเรียนที่ 2 ระเบียบแถวและการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ บทเรียนที่ 3 กิจกรรมความเป็นไทย
บทเรียนที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมศาสนา บทเรียนที่ 5 กิจกรรมจิตอาสาและสาธารณประโยชน์ บทเรียนที่ 6 กิจกรรม
ประยุกต์ใช้เชือกและเงื่อนเชือก บทเรียนที่ 7 กิจกรรมการเขียนแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
บทเรียนที่ 8 กิจกรรมความปลอดภัยของบุคคล ชุมชน และสังคม บทเรียนที่ 9 กิจกรรมการต่อต้านการทุจริต**

หนังสือเล่มนี้ มีเนื้อหาที่ทันสมัยตามแผนการศึกษาด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร สอดคล้องกับ
ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะตามหลักสูตร

ณัฐศรัณย์ พันธุ์ศิริ

สารบัญ

บทเรียนที่ 1 วิชาการลูกเสือวิสามัญ

1

1.1 ประวัติของลูกเสือ	2
1.2 คำปฏิญาณของลูกเสือ	3
1.3 กฎ ระเบียบ คติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ	4
1.4 บทบาทของลูกเสือวิสามัญ	9
1.5 ตัวอย่างกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ	10
ใบกิจกรรมที่ 1.1 ขบวนการลูกเสือไทย	11
ใบกิจกรรมที่ 1.2 หน้าที่ของลูกเสือวิสามัญต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	12
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 1	13

บทเรียนที่ 2 ระเบียบแถวและการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ

15

2.1 ระเบียบแถว	16
2.2 พิธีเข้าประจำกองลูกเสือวิสามัญ	23
2.3 การปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ	25
2.4 ตัวอย่างกิจกรรมพิธีการลูกเสือวิสามัญ	27
ใบกิจกรรมที่ 2.1 การปฏิบัติกิจกรรมของลูกเสือวิสามัญ	29
ใบกิจกรรมที่ 2.2 ขบวนการลูกเสือไทย	30
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 2	31

บทเรียนที่ 3 กิจกรรมความเป็นไทย

33

3.1 ลูกเสือวิสามัญกับกิจกรรมความเป็นไทย	34
3.2 ความเป็นไทย	34
3.3 วัฒนธรรมไทย	37
3.4 ประเพณีไทย	40
3.5 การอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย	42
3.6 ตัวอย่างกิจกรรมความเป็นไทย การอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย	43
ใบกิจกรรมที่ 3.1 ความเป็นไทย	45
ใบกิจกรรมที่ 3.2 วัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น	46
ใบกิจกรรมที่ 3.3 กิจกรรมความเป็นไทย	47
ใบกิจกรรมที่ 3.4 กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น	48
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 3	49

บทเรียนที่ 4 กิจกรรมส่งเสริมศาสนา

51

4.1 ความหมายและความสำคัญของศาสนา	52
4.2 องค์ประกอบของศาสนา	53
4.3 ศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย	54
4.4 วิธีการส่งเสริมศาสนา	61
4.5 ตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมศาสนา	62
ใบกิจกรรมที่ 4.1 วิธีการส่งเสริมศาสนา	64
ใบกิจกรรมที่ 4.2 กิจกรรมส่งเสริมศาสนาในสถานศึกษา	65
ใบกิจกรรมที่ 4.3 กิจกรรมส่งเสริมศาสนาในชุมชน	66
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 4	67

บทเรียนที่ 5 กิจกรรมจิตอาสาและสาธารณประโยชน์

69

5.1 ความหมายและประโยชน์ของจิตอาสา	70
5.2 บทบาทของลูกเสือวิสามัญในการเป็นจิตอาสา	71
5.3 หลักการพัฒนาตนเองสำหรับจิตอาสา	73
5.4 การทำงานจิตอาสา	74
5.5 ตัวอย่างกิจกรรมจิตอาสา	76
ใบกิจกรรมที่ 5.1 กิจกรรมจิตอาสาสำหรับลูกเสือวิสามัญ	78
ใบกิจกรรมที่ 5.2 พัฒนาตนเองเพื่อเป็นจิตอาสา	79
ใบกิจกรรมที่ 5.3 ตัวอย่างกิจกรรมจิตอาสาของลูกเสือวิสามัญ	80
ใบกิจกรรมที่ 5.4 กิจกรรมจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชน	81
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 5	82

บทเรียนที่ 6 กิจกรรมประยุกต์ใช้เชือกและเงื่อนเชือก

84

6.1 ประเภทของเงื่อนเชือก	85
6.2 วิธีผูกเงื่อนเชือกแบบต่าง ๆ	86
6.3 เงื่อนเชือกผูกแน่น	90
6.4 ตัวอย่างกิจกรรมประยุกต์ใช้เชือกและเงื่อนเชือก	91
ใบกิจกรรมที่ 6.1 สาธิตวิธีการใช้เงื่อนเชือก	93
ใบกิจกรรมที่ 6.2 กิจกรรมเผยแพร่ความรู้การผูกเงื่อนเชือก	94
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 6	95

บทเรียนที่ 7 กิจกรรมการเขียนแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**97**

7.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	98
7.2 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการทำธุรกิจ	99
7.3 การเขียนแผนธุรกิจ	100
7.4 การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการเขียนแผนธุรกิจ	102
ใบกิจกรรมที่ 7.1 การเขียนแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	109
ใบกิจกรรมที่ 7.2 ตัวอย่างธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	110
ใบกิจกรรมที่ 7.3 เขียนแผนธุรกิจโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	111
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 7	112

บทเรียนที่ 8 กิจกรรมความปลอดภัยของบุคคล ชุมชน และสังคม**114**

8.1 ความสำคัญของความปลอดภัย	115
8.2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุบัติเหตุ	116
8.3 ความปลอดภัยของกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ	118
8.4 การสร้างเสริมความปลอดภัยในชุมชน	119
8.5 แนวความคิดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความปลอดภัยในชุมชน	121
8.6 ตัวอย่างกิจกรรมความปลอดภัยของบุคคล ชุมชน และสังคม	127
ใบกิจกรรมที่ 8.1 ความปลอดภัยในชีวิต	129
ใบกิจกรรมที่ 8.2 จัดบอร์ดความปลอดภัยในสถานศึกษา	130
ใบกิจกรรมที่ 8.3 กิจกรรมความปลอดภัยในชุมชน	131
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 8	132

บทเรียนที่ 9 กิจกรรมการต่อต้านการทุจริต**134**

9.1 บทบาทของลูกเสือวิสามัญต่อการเฝ้าระวังป้องกันการทุจริต	135
9.2 ผลประโยชน์ทับซ้อน	137
9.3 กระบวนการกลุ่ม	140
9.4 การโค้ชชิ่ง	143
9.5 การประเมินผลกิจกรรม	145
9.6 ตัวอย่างกิจกรรมการต่อต้านการทุจริต	146
ใบกิจกรรมที่ 9.1 กระบวนการกลุ่ม	148
ใบกิจกรรมที่ 9.2 การประเมินผลกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ	149
ใบกิจกรรมที่ 9.3 กิจกรรมนักเฝ้าระวังการทุจริต	150
ใบกิจกรรมที่ 9.4 ออกแบบกิจกรรมการโค้ชชิ่งในหัวข้อ บทบาทของนักเฝ้าระวังการทุจริต	151
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 9	152

คำศัพท์**154****บรรณานุกรม****157**

วิชาการลูกเสือวิสามัญ

หัวเรื่องหลัก

- 1.1 ประวัติของลูกเสือ
- 1.2 คำปฏิญาณของลูกเสือ
- 1.3 กฎ ระเบียบ คติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ
- 1.4 บทบาทของลูกเสือวิสามัญ
- 1.5 ตัวอย่างกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับบทเรียน

ปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบ และบทบาทลูกเสือวิสามัญ

แนวคิดหลัก

ทราบถึงประวัติความเป็นมาของลูกเสือโลกและลูกเสือไทย คำปฏิญาณของลูกเสือ กฎ ระเบียบ คติพจน์ของลูกเสือ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจบทบาทของลูกเสือวิสามัญ เพื่อให้รู้ถึงบทบาทของการเป็นลูกเสือ

สมรรถนะการเรียนรู้

1. แสดงความรู้ประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ คำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือวิสามัญ
2. ปฏิบัติท่าเคารพ การแสดงรหัส และระเบียบแถวเบื้องต้นของลูกเสือวิสามัญ
3. ปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณ กฎ ระเบียบและคติพจน์ของลูกเสือ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย
4. ประยุกต์ใช้ทักษะทางลูกเสือวิสามัญเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี มีทักษะชีวิต

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เข้าใจหลักการ พิธีการ และบทบาทของลูกเสือวิสามัญ
2. อธิบายความหมายของคำปฏิญาณและคติพจน์ได้
3. แสดงรหัสลูกเสือ การสัมผัสมือ และการทำความเคารพได้ตามระเบียบ
4. มีจิตสำนึกในความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตามคำปฏิญาณของลูกเสือ
5. ประยุกต์ใช้กฎและระเบียบของลูกเสือเพื่อให้บริการต่อชุมชนและท้องถิ่นด้วยความรับผิดชอบ

ลูกเสือวิสามัญจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิชาการลูกเสือวิสามัญเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติของลูกเสือโลก ประวัติลูกเสือไทย คำปฏิญาณของลูกเสือเพื่อให้ลูกเสือวิสามัญสามารถกล่าวคำปฏิญาณได้อย่างถูกต้อง มีความเข้าใจในหน้าที่ของลูกเสือตามคำปฏิญาณนั้น และการเรียนรู้เข้าใจเกี่ยวกับกฎของลูกเสือ

1.1 ประวัติของลูกเสือ

1.1.1 ประวัติลูกเสือโลก

ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกมีชื่อว่า โรเบิร์ต สตีเฟนสัน สมิท เบเดน เพาเวลล์ (Robert Stephenson Smyth Baden Powell) หรือลอร์ดบาเดน เพาเวลล์ โดยมีชื่อเรียกสั้น ๆ ว่า บีพี (B.P.) เกิดเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1875 โดยในปี ค.ศ. 1907 (พ.ศ. 2450) ลอร์ดบาเดน เพาเวลล์ ได้นำเด็กชายจำนวน 20 คน ไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ในประเทศอังกฤษ จากนั้นได้มีการนำประสบการณ์และความคิดเห็นจากเด็กชายที่ไปอยู่ในค่ายพักแรมครั้งนั้นมาเขียนเป็นหนังสือชื่อ **Scouting for Boy** หรือ **การลูกเสือสำหรับเด็กชาย** ปรากฏว่าหนังสือเล่มนั้นเป็นที่สนใจของเยาวชนอย่างกว้างขวาง และกระจายความนิยมไปยังประเทศต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

กิจการลูกเสือจึงได้เกิดขึ้นมาเพื่อเยาวชนจะได้รวมตัวกันเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และการทำกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้แก่สังคม ในปี ค.ศ. 1917 (พ.ศ. 2460) ลอร์ดบาเดน เพาเวลล์ จึงได้จัดตั้งลูกเสือวิสามัญขึ้น มีชื่อว่า **Senior Scout** และได้เปลี่ยนชื่อเป็น **Rover Scout** ในภายหลัง

1.1.2 ประวัติลูกเสือไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชการที่ 6) เป็นพระราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชการที่ 5) กับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ (พระนางเจ้าเสาวภา ฝนศรี)

พ.ศ. 2454 พระองค์ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกองลูกเสือป่าขึ้น คำว่า “ป่า” นั้นก็คงจะทรงเห็นว่าลูกเสือมีความเป็นอยู่อย่างธรรมชาติ พระองค์ได้กำหนดหน้าที่ของลูกเสือป่าให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ซึ่งประเทศสยามของเรานั้นเป็นประเทศเล็ก ไม่สามารถที่จะตั้งกองทัพให้ใหญ่มีประสิทธิภาพดีเท่ากับประเทศมหาอำนาจได้ ดังนั้นกองลูกเสือป่านี้จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอดแนม เป็นกองหลังของกองทัพ ซึ่งลูกเสือมีวิชาเดินทางไกล วิชาบุกเบิก วิชาเข็มทิศ วิชาเชิงพรานอยู่แล้ว

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกองลูกเสือป่าขึ้น โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่า ผู้ที่จะเป็นลูกเสือป่าได้ต้องฝึกฝนให้เขาเป็นคนดี คือ เป็นสุภาพชน ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง เสียสละประโยชน์ส่วนตัวให้ส่วนรวม ไม่ประพฤติผิดร้ายแรง มีความกตัญญูต่อบุคคล มีความสามัคคีต่อกัน จุดประสงค์ของพระองค์ทรงมุ่งหวังให้ชาติบ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง แต่นั่นหมายถึง บุคคลในชาติต้องเป็นคนดีเสียก่อน ชาติบ้านเมืองจึงจะบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งปณิธานไว้ได้

ดังนั้นพระองค์จึงได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นคนโตแล้ว เข้ารับการอบรมจนสำเร็จตามที่พระองค์ได้มีเจตนาไว้ และในปีเดียวกันนี้เอง หลังจากจัดตั้งกองเสือป่าแล้ว 2 เดือน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราข้อบังคับลูกเสือและจัดตั้งสภาการกลางการลูกเสือแห่งชาติขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 โดยพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งสภานายกและพระยาไพศาลศิลปศาสตร์ ปลัดทูลฉลองกระทรวงธรรมการเป็นอุปนายก โดยพระองค์มีพระประสงค์จะให้การอบรมนั้นไปถึงเด็ก คือ เยาวชนของชาติ ซึ่งจะเป็นการถ่ายทอดการอบรมและปลูกฝังตั้งแต่ขั้นต้น ดังนั้นขั้นแรกจึงได้อบรมลูกของข้าราชการและลูกของลูกเสือป่า **เพื่อเป็นการเริ่มต้นก่อน**

นับว่าประเทศสยามเป็นประเทศที่ 3 ของโลก ที่มีกองลูกเสือแห่งชาติรองจากอเมริกา และต่อมานานาชาติในยุโรปได้มีกองลูกเสือเช่นเดียวกัน เช่น เดนมาร์ก สวีเดน นอร์เวย์ เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเทศใช้กฎและคำปฏิญาณที่มีแบบมาจากอังกฤษเช่นเดียวกัน ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันทั่วโลก นับได้ว่าพระองค์ทรงมีวิธีการทางการทูตระหว่างประเทศอย่างดีมาก เพราะทุกประเทศจะไม่ถือเชื้อชาติศาสนา ตามหลักการ **“ลูกเสือทั่วโลกเป็นพี่น้องกัน”**

1.2 คำปฏิญาณของลูกเสือ

คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ทำให้ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น มีระเบียบวินัย อยู่ในกรอบประเพณีอันดีงาม และไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากใด ๆ ในบ้านเมือง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การลูกเสือเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ คำว่า **ปฏิญาณ** ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า **การให้คำมั่นโดยสุจริตใจ**

ลูกเสือจะต้องสำนึกว่า เขากล่าวคำปฏิญาณด้วยความสมัครใจของเขาเอง และเขาจะต้องเข้าใจด้วยว่า ผู้จะเรียกได้ว่าเป็นคนจริง เพื่อให้ผู้อื่นนับถือหรือเชื่อถือได้นั้นจะต้องเป็นผู้รักษาคำพูด โดยเฉพาะที่เป็นคำปฏิญาณหรือคำมั่นสัญญาของตน กล่าวคือ ข้าสัญญาว่าจะทำอะไรแล้วต้องทำเหมือนปากพูดทุกอย่าง ดังคำปฏิญาณที่กล่าวว่า “ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า”

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

จากคำปฏิญาณทั้ง 3 ข้อ แสดงให้เห็นว่าลูกเสือมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. หน้าที่ต่อชาติ ชาติไทย คือ แผ่นดินและน่านน้ำที่รวมกัน เรียกว่า **ประเทศไทย** ประกอบด้วยประชาชน พลเมืองที่รวมกัน เรียกว่า **คนไทย**

ธงชาติเป็นเครื่องหมายแทนชาติ ฉะนั้น ธงชาติจึงเป็นสิ่งที่ควรเคารพ เป็นหน้าที่ของลูกเสือทุกคนจะต้องแสดงความเคารพในโอกาสที่ชักธงขึ้นสู่ยอดเสา และเวลาเชิญธงลงจากยอดเสาพิธีชักธงชาติขึ้นสู่เสาหรือเชิญธงลงจากเสา นี้ เป็นพิธีสำคัญอย่างหนึ่งของลูกเสือ ซึ่งต้องกระทำด้วยความเรียบร้อยเรียบร้อย ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เชิญธงลงควรถือว่าเป็นเกียรติที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานนี้ และต้องระมัดระวังไม่ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของธงสัมผัสกับพื้นดินเป็นอันขาด ลูกเสือไม่ควรกระทำการใด ๆ ในอันที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่เกียรติของธงชาติ เช่น นำผืนธงไปปูพื้น เช็ดสิ่งของเหยียบย่ำหรือกองไว้แทบเท้า

ธงชาติไทยเรียกว่า **“ธงไตรรงค์”** แปลว่า **ธงสามสี** ลูกเสือควรทราบด้วยว่าแต่ละสีมีความหมายอย่างไร สัญลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของธงชาติไทย คือ เพลงชาติ ลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกคนจะต้องสามารถร้องเพลงชาติได้อย่างถูกต้อง

2. หน้าที่ต่อศาสนา ลูกเสือจะนับถือศาสนาใด ๆ ก็ได้ เพราะทุกศาสนามีความมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ สอนให้บุคคลเป็นคนดี ได้แก่ การละเว้นความชั่ว กระทำแต่ความดี และทำใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์

3. หน้าที่ต่อพระมหากษัตริย์ ผู้กำกับลูกเสือพึงหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ลูกเสือสนใจในพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ โดยเน้นถึงเวลาที่พระองค์ทรงอุทิศให้แก่บ้านเมือง และเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทว่าราชอาณาจักรพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของชาติ เป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพสักการะและความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติ นอกจากนั้น พระองค์ทรงเป็นพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติด้วย

4. การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของลูกเสือ และเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ลูกเสือมีชื่อเสียงได้รับการยกย่องจากประชาชน โดยทั่วไปแหล่งหรือโอกาสที่ลูกเสือจะบำเพ็ญประโยชน์ควรเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กก่อน แล้วขยายออกไปตามวัยและความสามารถของเด็ก ดังนี้

4.1 บ้านของลูกเสือ ควรส่งเสริมให้เด็กทำงานในบ้านหรือบำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว เพื่อเป็นการเพาะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กดังนี้

4.2 โรงเรียนหรือที่ตักองลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือควรส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานเป็นประโยชน์ต่อเพื่อน ต่อห้องเรียน ต่อโรงเรียนให้มากที่สุด โดยสอนให้ลูกเสือตระหนักว่างานเป็นสิ่งที่มิเกียติ งานเท่านั้นเป็นเครื่องวัดคุณค่าของคน

รูปที่ 1.1 การกล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือ

ที่มา : <https://www.sarakham360.com/กองลูกเสือ-เนตรนารี/>

1.3 กฎ ระเบียบ คติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ

1.3.1 กฎของลูกเสือ

ในเรื่องของคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ตามธรรมนูญของลูกเสือโลก ประเทศที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกของคณะลูกเสือโลก จะต้องกำหนดคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือไว้ในภาษาของตน โดยยึดคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือดังที่ปรากฏในธรรมนูญของลูกเสือโลกเป็นหลัก แต่สามารถดัดแปลงหัวข้อและถ้อยคำตามที่เห็นสมควร และเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการลูกเสือโลกแล้ว จึงจะเข้าเป็นสมาชิกของคณะลูกเสือโลกได้

คณะลูกเสือแห่งประเทศไทย จึงได้กำหนดกฎของลูกเสือไว้ 10 ข้อ โดยดัดแปลงข้อความจากต้นฉบับภาษาอังกฤษบ้างเล็กน้อย เพื่อให้เหมาะสมกับคนไทยและประเทศไทย กล่าวคือ

กฎของลูกเสือข้อ 1 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout's Honor is to be Trusted** ของไทยกล่าวว่า **ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้** กฎข้อนี้หมายความว่า ลูกเสือเป็นผู้พูดจริงทำจริงและเป็นที่น่าไว้วางใจของผู้อื่น ถ้าจะเปรียบเทียบกับทางพระพุทธศาสนา ข้อนี้จะคลุมถึงศีลข้อ 2 ห้ามลักทรัพย์ ศีลข้อที่ 3 ห้ามผิดประเวณี บุตรหรือภริยาของผู้อื่น และศีลข้อ 4 ห้ามพูดเท็จ เรื่องเกียรติของลูกเสือนี้ ทางลูกเสือถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก และได้มีการอบรมบ่มนิสัยลูกเสือนับตั้งแต่ลูกเสือสำรองเป็นต้นมาจนถึงลูกเสือชาวบ้าน ให้พยายามรักษาเกียรติของลูกเสือ เป็นอย่างดีที่สุด คือ กระทำแต่ความดี ซื่อสัตย์สุจริต และทำตนให้เป็นที่เชื่อถือของผู้อื่น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ได้พระราชทานคติพจน์ให้แก่คณะลูกเสือแห่งชาติไว้ว่า **เสียชีพ อย่าเสียสัตย์** จึงสมควรกล่าวด้วยว่า ลูกเสือไทยโดยทั่วไปได้ปฏิบัติตามกฎข้อนี้เป็นอย่างดี จนได้รับคำยกย่องนับถือจากประชาชนโดยทั่วไป

กฎของลูกเสือข้อ 2 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout is Loyal** ของไทยกล่าวว่า **ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์** เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมากเกี่ยวกับความสามัคคีของคนในชาติและความมั่นคงของชาติบ้านเมือง โดยเฉพาะเรื่องศาสนา ลูกเสือจะนับถือศาสนาใดก็ได้ ยิ่งกว่านั้น ในการฝึกอบรมลูกเสือทุกประเภทจะมีการเน้นถึงความสำคัญของศาสนา และส่งเสริมให้ลูกเสือหมั่นปฏิบัติตามพิธีกรรมและคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ส่วนชาติและพระมหากษัตริย์นั้นเป็นจุดรวมของความสามัคคีของคนทั้งชาติ ส่งเสริมความเป็นเอกราชของชาติไทย ดังนั้นความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์จึงเป็นหน้าที่สำคัญของลูกเสือ ในฐานะที่เป็นพลเมืองดีและเป็นกำลังส่วนหนึ่งของชาติบ้านเมือง

ข้อความในตอนท้ายของกฎลูกเสือข้อ 2 ที่ว่า **ลูกเสือซื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ** หมายความว่า ลูกเสือเป็นผู้ที่มีความกตัญญูต่อบุคคล คือ รู้จักบุญคุณและตอบแทนผู้มีพระคุณแก่ตน เช่น พ่อแม่และครูบาอาจารย์ เป็นต้น เรื่องนี้ก็สอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ว่า **ความกตัญญูต่อบุคคลเป็นเครื่องหมายของคนดี**

กฎของลูกเสือข้อ 3 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout's Duty is to be Useful and to Help Others** ของไทยกล่าวว่า **ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น** กฎข้อนี้ หมายความว่า ลูกเสือเป็นผู้ขยันขันแข็งในการงาน รู้จักพึ่งตนเอง นอกจากจะทำงานของตนแล้วยังหาโอกาสสำคัญในการช่วยเหลือผู้อื่น ตลอดจน

ชุมชน หมู่คณะและชาติบ้านเมืองด้วยความเต็มใจ เรื่องการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยมิได้หวังผลประโยชน์ตอบแทนนี้เป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งของลูกเสือ ซึ่งได้รับการยกย่องนับถือจากประชาชนทั่วไป ตัวอย่างที่เห็นได้ง่าย คือ ลูกเสือจราจร ซึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือตำรวจจราจรในการควบคุมการจราจรตามท้องถนน และให้ความปลอดภัยแก่คนเดินเท้าที่จะข้ามถนน

กฎของลูกเสือข้อ 4 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **Scout is a Friend to all Brother Every Other Scout** ของไทยกล่าวว่า **ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องลูกเสืออื่นทั่วโลก** หมายความว่า ลูกเสือไม่เป็นศัตรูกับผู้อื่นผู้ใด เป็นธรรมเนียมของลูกเสืออย่างหนึ่งที่ถือว่า ลูกเสือทุกคนเป็นพี่น้องกันโดยไม่คำนึงถึงประเทศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือฐานะของแต่ละคน เรื่องนี้สอดคล้องกับธรรมเนียมและประเพณีไทย ดังที่จะเห็นได้จากการที่พ่อแม่ของเด็กสอนให้เด็กเรียกผู้ใหญ่ที่คุ้นเคยว่า พี่ ป้า น้า อา หรือปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น ส่วนทางพระพุทธศาสนาก็มีหลักธรรมข้อหนึ่งที่ว่า **วิสสสา ปรมา ญาติ คือ ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างสนิท**

กฎของลูกเสือข้อ 5 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout is Courteous** ของไทยกล่าวว่า **ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย** กฎข้อนี้ หมายถึง ความสุภาพเรียบร้อยในการแต่งกาย ความประพฤติและกิริยาจา ตลอดจนความเห็นใจผู้อื่น รวมทั้งความเกรงใจ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนไทย ในเรื่องนี้มีเพลงลูกเสือบทหนึ่งชื่อ **ความเกรงใจ** ซึ่งนายสมบัติ หมดบ่วงตัว เป็นผู้ประพันธ์ทั้งเนื้อร้องและทำนอง ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและร้องกันแพร่หลายในกลุ่มลูกเสือ เนื้อร้องมีดังนี้

ความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดี

ตรงดูซีทุกคนก็มีหัวใจ

เกิดเป็นคนถ้าหากไม่เกรงใจใคร

คนนั้นไซ้ไร้คุณธรรมประจำตน

กฎของลูกเสือข้อ 6 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout is a Friend to Animals** ของไทยว่า **ลูกเสือมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์** กฎข้อนี้สอดคล้องกับศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ และมีความมุ่งหมายให้ลูกเสือมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์เลี้ยงของตน เช่น สุนัข แมว หรือนก คือ จะต้องคอยดูแลสัตว์เหล่านั้นไม่ให้หิวอดอยาก และจะต้องละเว้นจากการทรมานสัตว์ เช่น การกัดปลา และการชนไก่ เป็นต้น

กฎของลูกเสือข้อ 7 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout obeys Orders of his Parents, Patrol Leader or Scout Master Without Question** ของไทยกล่าวว่า **ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาและผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ** กฎข้อนี้สอดคล้องกับประเพณีของไทย อาจกล่าวได้ว่า ลูกเสือเป็นผู้อยู่ในระเบียบวินัย การได้แย่งบิดามารดาหรือผู้บังคับบัญชานั้น ตามคตินิยมในปัจจุบันเป็นเรื่องที่อาจทำได้เมื่อมีเหตุผลสมควร การเชื่อฟังผู้ใหญ่ ครอบครัวยุคใหม่จึงจะอยู่เป็นปกติสุข

กฎของลูกเสือข้อ 8 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout Smiles and Whistles Under Difficulties** ของไทยกล่าวว่า **ลูกเสือมีจิตร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก** วิถีอบรมลูกเสือที่ถูกต้อง คือ ผู้ให้การฝึกอบรมจะต้องหาทางให้ผู้รับการฝึกอบรมได้รับความสนุกสนานเบิกบานใจบ้าง เช่น ให้มีการร้องเพลง หรือ เล่นเกมต่าง ๆ เป็นต้น ข้อนี้ก็ถูกกับนิสัยคนไทยซึ่งรักสนุก ในเวลาเดียวกัน ผู้ที่เป็นลูกเสือแม้จะต้องเผชิญกับความยากลำบากบ้าง ก็ต้องอดทนและทำให้ร่าเริงอยู่เสมอ เช่น ในระหว่างการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องอดทนในเรื่องที่ฝึกและการรับประทานอาหาร ซึ่งอาจไม่สะดวกสบายเหมือนกับที่บ้านตนเอง แต่การเผชิญกับความยากลำบากในบางโอกาสนั้นเป็นข้อดี เพราะจะทำให้เรามีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อีกทั้งทำให้เรารู้จักอดทนและสามารถเผชิญกับความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ซึ่งคนเราจะต้องประสบเป็นครั้งคราวโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

กฎของลูกเสือข้อ 9 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout is Thrifty** ของไทยว่า **ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์** กฎข้อนี้สอนให้ลูกเสือรู้จักคุณค่าของเงิน ถนอมสิ่งของเครื่องใช้ หมั่นซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดเสียหายให้อยู่ในสภาพที่พอใช้การได้ต่อไป ประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือย และแบ่งเงินที่หามาได้ส่วนหนึ่งฝากไว้ในธนาคาร เพื่อจะได้นำมาใช้จ่ายเมื่อถึงคราวจำเป็น ตลอดจนรู้จักประหยัดเวลา ไม่ปล่อยเวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ เรื่องนี้สอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ที่สอนคนให้ขยันในการทำมาหากินและรู้จักประหยัด รักษาทรัพย์สินที่หามาได้

กฎของลูกเสือข้อ 10 ต้นฉบับภาษาอังกฤษว่า **A Scout is Clean in Thought Word and Deed** ของไทยกล่าวว่า **ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกายวาจาใจ** กฎข้อนี้เป็นบทสรุปรวบยอด คือ ให้กระทำแต่ความดี ละเว้นความชั่ว และทำให้ผดผ่องบริสุทธิ์ ตรงกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ กุศลกรรมบท 10 ซึ่งประกอบด้วย กายสุจริต คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากพูดคำหยาบ และเว้นจากพูดเพ้อเจ้อ มโนสุจริต 3 คือ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น ไม่พยาบาทปองร้ายผู้อื่น มีสัมมาทิฐิเห็นชอบตามคลองธรรม

ข้อสังเกตเรื่องกฎและคำปฏิญาณ มีดังนี้

1. กฎของลูกเสือเป็นหลักสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของการลูกเสือ ลูกเสือ ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนลูกเสือชาวบ้านทุกคนพึงจดจำกฎของลูกเสือทั้ง 10 ข้อ ให้ได้ทุกตัวอักษร ทั้งยึดถือกฎของลูกเสือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน
2. กฎของลูกเสือทั้ง 10 ข้อ ไม่มีบทบัญญัติห้ามหรือบังคับให้กระทำ คือ ไม่มีคำว่า **อย่า** หรือ **ต้อง** แต่ทุกข้อกำหนดแนวปฏิบัติให้ลูกเสือยึดถือเป็นหลักประจำใจในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น
3. ในระหว่างการอยู่ค่ายพักแรมและการฝึกอบรมลูกเสือทุกครั้ง จะมีป้ายประกาศแต่เพียงสั้น ๆ ว่า **กฎของลูกเสือ คือ กฎของค่ายนี้**
4. กฎของลูกเสือเปรียบเสมือนศีลของลูกเสือ ผู้ถือศีลย่อมได้รับประโยชน์จากการถือศีล คือ สุขกายสบายใจ ในทำนองเดียวกัน ผู้ปฏิบัติตามกฎของลูกเสือก็ย่อมได้รับความสุขกาย สบายใจ มีความพอใจในการที่ตนได้กระทำแต่ความดี นอกจากนั้น กฎของลูกเสียังมีส่วนช่วยส่งเสริมความสงบเรียบร้อย ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าของหมู่คณะด้วย

1.3.2 ระเบียบวินัยของลูกเสือ

ในเรื่องวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยนั้น นับว่าเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับลูกเสือทุกประเภทที่พึงได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี ในขณะที่วัยของเด็กอยู่ในขั้นของการเป็นลูกเสือวิสามัญ ลูกเสือจะได้รับบทเรียนในเรื่องความฉะฉานและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

วินัยเป็นเครื่องกำหนดความประพฤติปฏิบัติ ลูกเสือที่ดีควรประพฤติชอบด้วยกาย วาจาใจ เช่นเดียวกับนักบวชในพุทธศาสนา จะต้องมียศเป็นแนวปฏิบัติ

เหตุที่ต้องมีวินัย คนเราทุกคนต้องควบคุมความประพฤติของตน เพื่อประโยชน์ของตน ไม่ว่าในด้านการศึกษาเล่าเรียน การปฏิบัติงาน ตลอดจนการสังคมและการครองชีพ หรือการดำเนินชีวิต ในชุมชนไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ ย่อมจะต้องมีกฎเกณฑ์ให้คนประพฤติและปฏิบัติ เพื่อความเจริญของคณะ องค์การ ขบวนการ หรือประเทศนั้น ๆ กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้ คือ ระเบียบวินัยนั่นเอง

การฝึกให้มีวินัย วินัยย่อมฝึกและอบรมให้เกิดขึ้นแก่บุคคลก่อน เมื่อบุคคลรวมกันเข้าเป็นคณะขบวนการหรือประเทศชาติ ย่อมจะสามารถพัฒนาความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้เป็นอย่างดี

การเป็นลูกเสือเป็นขบวนการที่ประกอบด้วยลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่และลูกเสือวิสามัญ การฝึกอบรมวินัยจึงต้องฝึกอบรมให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิของลูกเสือ เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสง่างาม การตรงต่อเวลา การฝึกให้เป็นลักษณะนิสัย เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและขบวนการ ตลอดจนประเทศชาติ

วินัยมี 2 อย่างด้วยกัน ดังนี้

1. วินัยจากภายนอก (External Discipline) เป็นวินัยซึ่งเกิดจากการบังคับภายนอกให้พึงกระทำหรืองดเว้นการกระทำ มีอำนาจบังคับในการฝึกอบรม จึงต้องเข้มงวดตามลักษณะหรือกิจการแต่ละประเภท ผู้รับการอบรมจะพอใจหรือไม่พอใจก็ตาม

2. วินัยจากภายใน (Internal Discipline) เป็นวินัยที่พึงประสงค์ เพราะเป็นวินัยที่จะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ เพราะเป็นคุณค่าของวินัยนั้น ๆ การฝึกอบรมควรจะทำให้เกิดวินัยจากภายในตัวผู้ประพฤติปฏิบัติของตนเองได้ ไม่ต้องบังคับจากภายนอก

การสร้างวินัย มีดังนี้

1. จากขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม อารยธรรม ซึ่งเคยประพฤติปฏิบัติและที่เคยนิยมหรือยกย่องกันว่าเป็นสิ่งดีงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. มีความยืดหยุ่นพอสมควรที่จะเปลี่ยนแปลงและแก้ไขได้เมื่อประสบความขัดข้อง
3. สร้างขึ้นด้วยความเห็นชอบของหมู่คณะ คือ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรวางระเบียบวินัยไว้ เมื่อคนหมู่มาเห็นด้วยการบำรุงรักษาวินัยก็สะดวก และยังคงรักษาอยู่ได้ตลอดไป
4. วินัยต้องสามารถปฏิบัติได้
5. ควรให้กระจำจืด ไม่เคลือบคลุมจนเป็นปัญหาแก่การปฏิบัติ
6. ขบวนการลูกเสือสร้างวินัยด้วยการจัดตั้งกองลูกเสือและใช้เครื่องแบบ

วินัยของลูกเสือต่างกับวินัยของทหาร ทหารทำหน้าที่ป้องกันชาติบ้านเมืองด้วยการใช้กำลังอาวุธเอาชนะกัน ทหารจึงต้องฝึกหัดให้มีวินัยเข้มแข็ง เคร่งครัด เด็ดขาด อำนวยการบังคับจากภายนอกจึงต้องรุนแรง เมื่อผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องมีการลงโทษอย่างรุนแรง สำหรับลูกเสือ เป็นการฝึกอบรมเพื่อดำเนินชีวิต เพื่อให้ชีวิตราบรื่นไปสู่ความสำเร็จ วินัยจึงควรเกิดจากภายในเป็นสำคัญ ความสำเร็จทุกอย่างอยู่ที่การมีวินัย ถ้าไม่มีวินัยชุมชนจะอยู่ไม่ได้ วินัยมีความสำคัญต่อทุกวงการ ถ้ามีวินัยแล้วก็จะเกิดความเรียบร้อยทางกาย วาจา และใจ

ลูกเสือวิสามัญควรมีวินัยดี และอยู่ในระเบียบแบบแผน มีความเรียบร้อยสง่างาม หมายถึง การแต่งกายต้องให้ถูกต้อง เรียบร้อย มีมารยาทอันดีงาม ประกอบกับมีวาจาสุภาพอ่อนโยน ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม เพื่อเป็นตัวอย่างอันดีแก่ลูกเสือรุ่นต่อไป

เครื่องแบบของลูกเสือวิสามัญ

1. **หมวก** ทรงอ่อนสีเขียวพร้อมหน้าหมวก การสวมควรให้เป็นไปตามธรรมดา อย่าเปิดหน้าหมวกหรือเอียงจนเกินไป ชี้แจงให้เข้าใจถึงวิธีการสวมหมวกและถอดหมวก
2. **อินธนู** สีเขียว มีรูปหน้าเสือสีเหลือง
3. **ผ้าผูกคอ** ต้องม้วนให้เรียบร้อย เหลือชายหลังไว้ประมาณ 1 ฝ่ามือ ลูกเสือใช้ผ้าผูกคอของแต่ละจังหวัด
4. **ห่วงผ้าผูกคอ (Woggle)** การสวมห่วงผ้าผูกคอ ต้องห่างจากคางประมาณ 1 กำปั้น
5. **เสื้อลูกเสือ** ผู้ชายใช้เครื่องแบบแขนสั้นแบบข้าราชการ สี kaki ผู้หญิงใช้เครื่องแบบ เช่นเดียวกับกับข้าราชการสตรี
6. **เข็มขัดลูกเสือ** ผู้ชายกว้าง 4 ซม. ผู้หญิงกว้าง 3 ซม. หัวเข็มที่เป็นเข็มขัด เป็นหัวของประเทศไทย
7. **กางเกงลูกเสือ** กางเกงขาสั้นสี kaki สูงจากเข่า 5 ซม. ขากว้าง 8 - 12 ซม. หรือกางเกงขาวาวตามเครื่องแบบข้าราชการ ผู้หญิงใช้รูปแบบของกระโปรงข้าราชการสตรีไม่มีจีบ
8. **รองเท้า** สีนํ้าตาลผูกเชือก ไม่มีลวดลาย
9. **ถุงเท้า** สี kaki
10. **เครื่องหมายโลหะทุกชนิด** ต้องขัดเงา

รูปที่ 1.2 เครื่องแบบลูกเสือวิสามัญชาย - หญิง

ที่มา : <https://www.facebook.com/SNKTC/posts/3129935763762165>

ธรรมเนียมของลูกเสือ

1. รหัสของลูกเสือเป็นเครื่องหมายเฉพาะในการลูกเสือ ซึ่งลูกเสือรับรู้และเข้าใจความหมายซึ่งกันและกัน วัตถุประสงค์ของการแสดงรหัสของลูกเสือเพื่อให้ลูกเสือรู้และเข้าใจว่าเราเป็นพวกเดียวกัน

วิธีแสดง ยกข้อศอกงอขึ้นชิดลำตัว หันฝ่ามือไปข้างหน้าสูงเสมอไหล่ ให้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วก้อยรวบจนติดกัน นิ้วหัวแม่มือทับนิ้วก้อย อีกสามนิ้วที่เหลือเหยียดขึ้นไปตรง ๆ และติดกัน นิ้วทั้งสามมีความหมายคือ คำปฏิญาณของลูกเสือ 3 ข้อ

2. การสัมผัสมือด้วยมือซ้ายและปฏิบัติต่อกันเช่นนี้ในหมู่ลูกเสือทั่วไป

วิธีแสดง ยื่นมือซ้ายออกไปแล้วสัมผัสกับมือซ้ายของอีกฝ่ายหนึ่ง สัมผัสกันเหมือนกับการสัมผัสมือขวาตามธรรมดา

3. การเคารพ ลูกเสือสามัญ สามัญรุ่นใหญ่ วิสามัญแสดงความเคารพ 2 วิธี คือ

3.1 วันทยหัตถ์ ให้ทำวันทยหัตถ์ 3 นิ้ว คือ ยกมือขวาขึ้นเหมือนแสดงรหัส ให้นิ้วชี้ นิ้วกลาง และนิ้วนางติดกัน แล้วให้ปลายนิ้วชี้แตะที่หางคิ้วขวา เปิดหน้ามือเล็กน้อย ถ้าสวมหมวกทรงอ่อน (เบเรต์) ก็ทำอย่างเดียวกับไม่สวมหมวก

3.2 เคารพท่าอาวุธ เมื่ออยู่กับที่ให้นิ่งตรง ไม่งำมขัดลำตัว (ข้างขวา) ยกมือซ้ายอย่างเดียวกับท่าแสดงรหัสลูกเสือ ขึ้นแตะไม่งำม (ปลายนิ้วชี้) ให้แขนซ้ายอยู่เสมอแนวระดับไหล่ทั้งสองข้าง ถ้าเดินในท่าแบกออาวุธอยู่ ให้ลดมือซ้ายที่จับไม่งำมเหยียดลงมาชิดกับตัว ในขณะเดียวกัน ให้ยกมือขวาใช้ท่าแสดงรหัสลูกเสือไปแตะไม่งำม ให้แขนขวาอยู่เสมอแนวระดับไหล่ ให้คว่ำฝ่ามือลงข้างล่างในขณะที่ทำความเคารพ ตาแลดูผู้รับการเคารพ

1.3.3 คติพจน์ของลูกเสือ

คติพจน์ คือ ถ้อยคำที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแบบอย่างหรือแนวทาง เสมือนเป็นคำขวัญ ซึ่งบุคคลจะยึดถือเป็นหลักเป็นปรัชญาในการกระทำหรือประพฤติปฏิบัติ สำหรับลูกเสือไทยแต่ละประเภทมีคติพจน์ของตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับวัยสภาพ และหลักการของลูกเสือประเภทนั้น ๆ ดังนี้

1. ลูกเสือสำรอง (Cub Scouts) มีคติพจน์ว่า **ทำดีที่สุด (Do Your Best)** ไม่ว่าลูกเสือสำรองจะทำอะไร เช่น บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นก็ทำอย่างดีที่สุดเท่าที่มีความสามารถและโอกาสจะอำนวยให้